קענעדער וואנדערענדער־ריטער (סער ראבערט בארדען.)

בריטאניא'ס זיהן פון עבר לים געבען איהר אלעם אוועק אויף איהר בערג ט.

א בלינדער אידישער סאלדאט

וואס האט פערלוירען זיינע אויגען אין שלאכט.

(א בריעף פון פראנקרייך)
פון נ. פראנק.

אין איינע פון די פאריזער מאנומענ־טאלסטע געביידען: גרענד פאלע (גרוי־סער פאלאץ) איז צייטווייליג איינס־טאלירט געווארען א קראנקען־הויז.

דארט בין איך געגאנגען מבקר חולה זיין, א אידישען פריוויליגען וואס איך האב קיינמאהל ניט געקענט.

— זאל נומער 4!

דער אנגעפרעגטער צייגט מיר אן רעכטס, און אין א מינוט ארום בין איך שוין אויף די שטיגען וואס פיהרען אין קראנקען הויז אריין.

א שטוים אין טיהר, און א ברייטער לופטיגער זאל מיט זון פערשוואומען רוקט זיך צו מיר פון הינטער גרונד ארויס. אלע פענסטער זיינען אפען און די בע־בלעטערטע קאשטאנען ביימער וואס נעה־מען ארום דעם פאלאץ פון עטליכע זיי־טען ווארפען אין זאל אריין הויפענווייז שטילע און רוהיגע פארפיומען. דאס איז אודאי זייער מתנה צו די קראנקע פון די ביימער קומט צושווימען א בריי־טער און ווייכער שאטען און שפרייט זיך איבער דער הייסער נעץ פון דער זון ווי א דורכזיכטיגער זיידענער איבערוואורף. קיין קראנקע איז צוערשט ניט צו בע־מערקען. די בעטלעך, גלייכע און קליי־נע שטעהען צוגעבעט און פערמאכט. אין גרונד נאר ווייזען זיך דא און דארט קליי־נע גרופקעס מענשען.

אויף בעטעל נומער 12 וועלכע איך זוך איז פערבעט. וואו איז ער? דאס הארץ קלאפט.

לאנג זוכען דארף איך ניט. א נא־הענטע און בעקאנטע שפראך טראגט זיך צו מיר פון א זייט, יא, דאס איז ער! ארומגערינגעלט פון א קרענצעל יונגע לייט זיצט ער און רעדט...

גאט! בלינד גאר?

צוויי בינדעס אויף די אויגען!

ניט וויסענדיג פון וואס אנצוהויבען וויל איך זיך ארויסכאפען און איהם פרע־גען וואס האט ער אויף די אויגען, דער־זעה איך זיינע פריינד ווי זיי כאפען שנעל ארויף דעם פינגער אויף'ן מויל — א סימן צו שווייגען — פערכאפ איך זיך אומגעלומפערט.

און בעת זיי פערווארפען איהם פון אלע זייטען מיט צערטליכקייטען, בעטראכט איך איהם גענויער.

דאס איז א יונגער מאן פון א יאהר עטליכע און צוואנציג מיט גלאסענע גע־זיכטס־ליניען. אויף די ווינקלען פון מויל רוהט א קורצער און בלאסער שמייכעל וואס איז שווער גענוי אויסצוטייטשען. עפעס האט ער אין זיך רוהיגעס און אונ־רוהיגעס צוזאמען... די פרישקייט פון זיין פנים דאס אלע ווייטיגע לעבעלען זיינס וואס פלאקערט אויף און פערלעשט זיך ווי א קליין ליכטעלע ביז די איבער־טריבענע צערטליכקייט פון זיינע חברים דאס אלעס פערשטארקט נאך דעם צער און טרויער וואס קומט אויף איך פון זיין גאנצען וועזען.

אט זיצט אלטקענטן איך א מענש וואס פערברענגט מיט איך אזוי היימיש איז דוכט זיך אין פולסטען בעזיץ פון אלע זיינע חושים און קוקט אויף איך אזוי טרויעריג מיט צוויי ווייסע בינדעס!

קען נאך עפעס ערגערעס זיין ווי דאס?

יא ער קוקט אייך אן. אנדערש קען איך דאס ניט אנרופען.

זיינע פריינד האבען מיר דערצעהלט אז די ערשטע טעג האט ער יאמערליך גע־וויינט. זיך ניט געוואלט טרייסטען, האט מען איהם איינגערעדט אז איין אויג וועט איהם זיכער פערבלייבען מיט ליכט. ווייך ווי א לעמעלע, ווי אלע אונגליקליכע האט ער זיך געלאזט פערוויגען און איצט לאכט ער שוין אויך.

—

די אויגען האט ער פערלארען ביי א "ארראס".

גענוי ווי מיט איהם איז צוגעגאנגען ווייסט ער ניט. ווי א חלום וואלט פאר איהם פערביי געשוועבט. געווען גליק־ליך — א חלום, געקעמפפט א חלום געפאלען — דוכט זיך אויף א חלום. און ענדליך זיך אויפגעכאפט מיט צוויי בינ־דעס אויף די אויגען — דאס איז שוין ניט קיין חלום..

א חלום די פערגאנגענהייט, א חלום די צוקונפט, אבער ניט די געגענווארט...

———

קיין גרויסער דברן האט ער קיינמאל ניט געדארפט זיין, און איצט האט איהם זיין טראגעדיע נאך מעהר דאס מויל פער־שלאסען. ער איז נאך היינט ווי נעכטען אן איינפאכער היטעל מאכער וואס האט זיך אנגעזשירט ווייל אלע האבען זיך אנ־געזשירט. קיין גלענצענדע מאנאלאגען קיין שרעקליכע מעשיות הערט מען פון איהם ניט.

אלץ וואס איך קען ביי איהם ארויס רייסען איז: אז ביי ארראס האבע דיא אידישע וואלונטירען געקעמפפט ווי ליי־בען. געפאלען זיינען זיי אבער ווי די פליגען.

נאך דער מלחמה האט מען פון צוויי קאמפאניעס קוים איינע געקענט צוזאמענ־שטוקעווען.

דאס זעלבע דערצעהלט מיר אויך א צווייטער אידישער פריוויליגער וואס איז פון דארט פון ארראס, געקומען מיט א שטיק שראפנעל אין זייט. ער האט מעהר גרונד ווי דער ערשטער אפטימיס־טיש צו זיין. דער שראפנעל האט קיין ביין ניט אנגעריהרט און ער גיט זיך אי־בער דער אפעראציאן וואס ערווארטעט איהם מיט א רוהיגער הארץ.

אין אונזער ארימען קלמן — אזוי הייסט דער געוועזענער זעהענדיגער אדער די געוואהנהייט פון זעהענדיגען, און דער איינטרעטענדער בלינדער. בעת זיין האנד זוכט שוין ארום זיך העכסט בלינ־דיש זיין וועג, און ציטערט מיט אלע איהרע פיבערען, זאגט ער נאך ווי אן אמת'ער תיקף: „איך פאהר ארוים".

ער האט זיך נאך ניט אבגעוואהנט פון אזעלכע פאלשע אויסדריקע!

א שוידער ציהט דורך אייער לייב ווען איהר הערט פון איהם אזא אוים־דרוק..

בעהאנדעלט ווערט ער אין האספי־טאל אויף'ן בעסטען אופן. די שוועסטערס בעוואכען איהם. די אמת'ע פעען, פוצען איהם און פערצערטלען איהם אויפריכטיג "קלמן" ווייזט אוים איז זיי שווער אוים־צוזאגען רופען זיי איהם ווי זיי איז בעק־וועהם: דער קליינער קארלאס. און אין דעם נאמען ווי זיי זאגען איהם איז פאראן אזוי פיעל ליעבע! קען זיין אז די ליעבע איז עטוואס צומישט מיט רחמנות — אין גאנצען זאל איז ער דער אונגליקליכסטער אבער א גרויסער חלק פון דער אלגעמיינער ליעבע דארף אויף זיין אויף זיין אייגענעם חשבון צוגע־שריבען ווערען. עס איז א שטילער אונ־גליקליכער מענש. פאר דער גאנצער צייט וואס איך האב מיט איהם פער־בראכט, האב איך מיט איהם אפילו רעכט ניט געקענט ריידען. אזוי קנאפ צייט איז אנגעקומען אויף מיין חלק. זיינע בע־זוכערס זיינען אזוי פיעל אז פאר יעדען בלייבט נאר א ווארט אריינצוווארפען, און אלע וואס בעזוכען דעם "קליינעם קום" קומען מיט פולע הענד. דער לאזט איהם איבער גוטע סיגארעטען, דער — נאך בעסערע און דער פון די בעסטע טשאקאלאד און נאשעריי וויפיעל איהר ווילט נור אליין. מיט אזא ביסעל טהעע — וואס ברענגט מען א רוסישען? קען מען שוין באלד אין א קליין שטעד־טעל, עפענען א טהעע־געשעפט. באנ־באניערען אלערהאנד, בלויע, רויטע מיט די שעהנסטע בענדלאך פערשלייפט. נאר ווי פאר א טענצערין אדער אן אקטריסע. ווען איך בין דארט געווען איז אנגעקומען א פוילישע אדער פויליש ריידענדיגע דא־מע מיט איהר מאן א קאפיטאן וואס רעדט רוסיש — אליין אגב אויך א פער־וואונדעטער — און האט זיך אויף'ן קליי־נעם קארלאס" ביי די שוועסטערס נאכ־געפרעגט אין א פליסטערנדען טאן. זי האט איהם שוין עטליכע מאהל ארויסגע־פיהרט שפאצירען אין א אויטאמאביל און וועט איהם אויך דעם זונטאג אין אויטא־מאביל אין וואלד שפאצירען פיהרען. די דאמע פרעגט זיך שטארק נאך אויף זיינע עלטערען וואס וואהנען אין ווארשא, און צו ער וואלט וועלען אז זי זאל, ווען זי וועט דארט זיין צו זיי אריבערגעהן.

פון א פוילישע דאמע אזוי פיעל ליע־בענסווירדיגקייט דארף זי נאר א למד־וואוניצע זיין. איך גלויב ניט אז קלמן זאל פויליש ריידען, אז זי זאל איהם פאר א פאליאק אננעהמען. און דערקענט זי איהם ניט צוליעב זיך וואלט זי איהם דער־קענט דורך אונז.

זאל עס ניט זיין אמאל — ווי דיא מעשה דערצעהלט — א פערשטעלטע אי־דין?

ווי איך האב געהערט בעקומט קלמן פון דער רעגיערונג א פענסיע פון 1300 פראנק יעהרליך.

נאר ש—ש—ש—א!... ער פער־בלייבט שוין אהן ליכט...

———

אה די אויסגעלאשענע אויגען ווי טיעף און טראגיש זיי קוקען! ווער קען און ווער וויל פון זיי אנטלויפען!

און געהענדיג צוריק דורך די סימעטרי־שע שטילע קאשטאנען אלעע וואס פיהרט מיך אינטים ווי א שטיל שווייגענדען קבר דורך דער פרייער אריסטאקראטי־שער געגענד פון די "עליזעאום פעלדער" האב איך ניט אויפגעהערט צו טראכטען פון ארימען קלמן וואס האט נאך די זון אין טעם אין שטימע אין זכרון און אין די אויסגעלאשענע אויגען... ווי טרא־גיש איז איצט זיין גורל! און וואס וועט זיין מארגען ווען ער וועט זיך פון דרימעל אויפכאפען און וועט די ראיה מעהר ניט געפינען? וואס וועט זיין מארגען ווען ער וועט די אויגען לעכער רייסען. און וועט פאר זיך די זון דאס גאלד, מעהר ניט געפינען. וועט ער אלץ שמייכלען?

לויפען וועט ער וועלען נאך ארראס. זוכען זיין אוצר. זיינע פערעל. די זון, די ליכטיגקייט וואס ער האט אמאל פער־מאגט וואס איהם קומט אהן וועלכער עס לוינט זיך ניט צו לעבען לויפען וועט ער וועלען נאר אויך דאס וועט ער ניט קע־נען.

אפילו צו לויפען נאך דער זון — דארף מען האבען זון!

אין אמעריקאנישער דועל.

(פארטזעצונג פון פיידזש 4.)

אפיציער האט מען געליהען א היטעל מיט א רעוואלווער.

נאכהער האבען זיי גענומען צוויי שטיקלאך פאפיער און אויף איינעם אנ־געשריבען דעם ווארט "טוידט" האבען זיי צונויפגעוויקעלט אין טרייבלאך און אריינגעווארפען אין דעם אפיציערס הי־טעל..

"נעהמט!" האבען אויסגעשריען די סעקונדאנטען.

ביידע האבען אין איין צייט אריינגע־שטעקט די הענד און בלאסע ווי דער טויט האבען זיי ארויסגעצויגען די טרייבלאך. ווען זיי האבען פארנאנדערגעוויקעלט האט זיך ארויסגעשטעלט אז דאס פאפיע־רעל מיט דעם ווארט "טוידט" איז געווען ביי פאמינען אין די הענד.

עס איז געווארען שטיל ווי אויף א בית עולם. פאמין האט מיט ציטערענדע הענד גענומען דעם רעוואלווער און איז אוועק צווישען די ביימער.

— וועה איז מיר. — האט אלעקסאנ־דראוו פיינליך אויסגעשריהען, — וואס האב איך עס געטהאן! דאנטא! האט ערמארדעט פושקינען און איך —

— דאנטעס, — האט איהם פער־ריכט איינער פון די סעקונדאנטען.

— עס איז אלץ איינס! מיך וועט מען פון היינט אן נעהמען פערהאסען ווי דאנטע! אי, אי!

— דאנטעס, ניט דאנטע. — האט דער סעקונדאנט געזאגט.

וואס איז דער אונטערשיעד, אבי מען וועט זיך פון מיר אבווענדען.

עס האט זיך דערהערט א שאס.

פון א בוים האבען זיך א שאטענגעבען בלעטער, עפעס א פויגעל האט מיט א געשריי א פליה געגעבען און האט פון שרעק זיך אנגעהויבען דרעהען אין דער לופטען.

ראטעוועט איהם! האט זיך אלעק־סאנדראוו געבעטען ביי אלע אנוועזענדע, האט מיטלייד ראטעוועט איהם.

"צו שפעט! האט א ברום געטהאן איינער פון די סעקונדאנטען, איהר זעהר אלעקסאנדראוו האט דערהרג'עט עם אונשולדיגען מענשען! איהר זייט א ניעדערטרעכטיגער דאנטעס!

אין דיזער מינוט איז פון צווישען די ביימער אונערווארטעט ארויסגעלאפען פאמין; זיין פנים האט געשיינט פון פרייד. "ברידער. פריינד", האט ער גע־שריען און איז שיער ניט דערשטיקט גע־ווארען פון שמחה — איך האב ניט געט־ראפען! הורראַ!

— א דאנק גאט, א דאנק גאט! האט א רעווע געטהאן אלעקסאנדראוו, ווארפענדיג זיך איהם אויף'ן האלז.

א פאאר וואכען נאכאנאנד האבען די שרייבערס ווי אויך די סעקונדאנטען און דער אפיציער וואס האט געליהען זיין רע־וואלווער מיט'ן היטעל געהאלטען אין איין שיכרן אין דעם רעסטאראן לאנדאן, און האבען יעדען איינעם דערצעהלט ווע־גען דעם זעלטענעם מוטה וואס די ביידע שרייבער האבען ארויסגעצייגט בשעת'ן דועל.

א בעריכט פון נאציאנאלען ארבייטער קאנפערענץ.

זונטאג דעם 25טען יולי איז אפגע־האלטען געווארען א מיטונג פון נאצ. ארב. קאנפערענץ פאר אידישע רעכטע עם זע־גען אנוועזענד געוועזן אלע נאציאנאלע און ראדיקאלע ארבייטער ארגאניזאציאנען פון טאראנטא.

עס ווערען אנגענומען פאלגענדע רע־זאלוציעס:

1) די נאציאנאלע ארבייטער קאנ־פערענץ פון טאראנטא פאר אידישע רעכ־טע פערטרעטענדיג אלע שאטירונגען און ריכטונגען פון די אידישע ארבייטער אין טאראנטא ערקלעהרט: אז די שרעקליכע לאגע און רעכטלאזיגקייט פון אידישען פאלק קען ניט פערבלייבען אין זעלבען צו־שטאנד נאך דער מלחמה, פאר די בלוטיגע קרבנות פון איבער מענשליכע ליידען, האט דאס אידישע פאלק פאלשטענדיג פערדינט זיין פולע מענשליכע און נאציאנאלע בע־פרייאונג, די אידישע ארבייטער פון טא־ראנטא פעראייניגט אין דעם יעצטיגען טראגישען מאמענט צו דערהויבען איהר שטימע אין קאמפף פאר ערובערען פולע בירגערליכע פאליטישע און נאציאנאלע רעכטע פאר דעם אידישען פאלק.

2) די קאנפערענץ אין טאראנטא אנערקענט די וויכטיגקייט פון צוזאמענ־רופען א נאציאנאלען ארבייטער קאנווענ־שאן צו ארגאניזירען אלע אידישע ארביי־טער פאר די פאדערונגען פון פולער בעפ־רייאונג פון אונזער פאלק. מיר בעשליסען זיך צו בעטיילונגען אין דער קאנווענ־שאן.

3) די קאנפערענץ ערקלעהרט דאס אין דעם קאמפף פאר פאלקס רעכטע דאר־פען זיך פעראייניגען אלע עלעמענטען פון אונזער פאלק אין א אידישען קאנגרעס צוזאמענגערופען אויף דעמאקראטישע יסודות, ארויסצושטעלען די אידישע פא־דערונגען פאר דער עפענטליכקייט און גע־ווינען די אינטערשטיצונג פון אלע פעלקער פאר דיזע פאדערונגען (דיזע רעזאלוציע איז אפגעלייגט געווארען אויף צוויי וואכען, בכדי עס זאל מעהרער קלאר ווע־רען דער צוועק פון קאנגרעס. ביי די טא־ראנטער אידישע ארבייטער.

4) די קאנפערענץ ערקלעהרט דאס עס איז נויטיג צו שיקען א ספעציעלע אי־

(פארטזעצונג אויף פיידזש 6.)

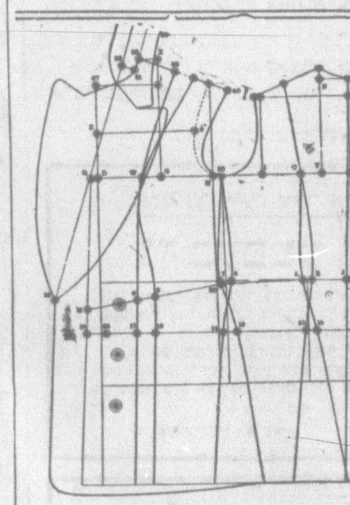

אויפמערקזאם!

ליידיס טיילארס, אפערייטארס און קאטטערס, איהר האט איצט א גרויסע געלעגענהייט אין דער סקוהל פון ל. עדמונד 393 ספעדיינע עוועניו צו ווערען א פוירסט קלאס דעזיינער. פרייזען מעסיגע, צופרידענהייט גאראנ־טירט, אדער דאס געלד צוריק.

ל. עדמונד 393 ספעדיינע עוועניו

ה. יאנאווער — פאן מיין 6886
ה. ראזענפעלד — פאן קאלעדזש 5089

זיינען די

טאראנטא קאהל קאמפאני

91 ענגעס סטריט — פאן אפיס עדלייד 2029

פערקויפען, נור

Elias Rogers Co's Anthracite

יעדער לאט, קוילען אדער האלץ, ווערט דעליווערט מיט ראדזשעס טיקעטס. פיר קוואליטי און וואג גאראנטירט.

מאנט קלעמענס מישיגען

שיקאגא כשר האטעל

איז מבשר א בשורה טובה צום ווערטהע' פובליקום בכלל און בפרט צו אונזערע געשעצטע געסט, דאס מיר האבען געמופט אין א פיינעם 3 סטארי סטיעם היעט ביידינג מיט אלע אימפּרואוומענטס נעבען די גרעסטע בעזה הייזער. בכדי אונזערע געסט זאלען האבען די בעקוועהמליכקייט, צ דער־זעלבער צייט סטריקט כשר מיט דער השגחה פון א בת הרב מיוראפ.

כדי אונזער האטעל זאל כשר געפיהרט ווערען אויך מיט די בעסטע בעהאנדלונג צופריעדענשטעלענד א גוטע היים מיט מעסיגע פרייזען.

ביטע שרייבט ווען, און ווי אזוי איהר פאהרט ארויף ווילען מיר אייך ערווארטען מיט'ן אויטאמאביל פריי.

CHICAGO KOSHER HOTEL
A. L. Miller & M. Scheiner, Props.
43 South Gratiot Ave.
MT. CLEMENS Mich.

טאראנטאר אידען!

ווילט איהר רענגען די זומערמאנאטען אויף אן פלאץ? קומט אין

פרעסטאן ספרינג הויז

וואוהין אלע דאקטוירים רעקאמענדירען צו פאהרען, ווייל דאס איז דער שעהנסטער, בעסטער און געזונדסטער פלאץ אין גאנץ קענעדע. סטריקטלי כשר. מיין נאמען איז א גוטע גאראנטי דערפאר. אלע מאדערנסטע אימפּרואוומענטס און איינריכטונגען, פרייזעס: $10,00 א וואך אהנע באטס, $12,00 מיט באטס. ספעציעלע פרייזעס פאר פאמיליעס.

ש. גארפינקעל, פראפּרייטאר פאר מעהר איינצעלהייטען שרייבט צו
PRESTON SPRING HOUSE, - PRESTON, ONT.

עסט פרישע עסען און לעבט לאנג

מיר קייטערען פאר באנקעטען, חתונות א. א. וו. מיר פערזארגען אויך דעם מאן מיט עסען ווען די פאמיליע איז אין קאנטרי.

עסט אין א ריינעם רעסטאראנט. אלעם שעהן, פריש, גוט, געשמאק זויער און — דוקא ביליג.

אבער'ס כשר רעסטאראנט

168 קווין סטריט וועסט, טעלעפאן עדלייד 1960

אידען פון דער גאנצער וועלט!

4

זאמעלט די בילדער און בעקומט א פרייז

מיר וועלען דרוקען ארום 100 בילדער וועגען אידישע טיפען פון אלע וועלט טהיילען.

די בילדער וועלען ערשיינען יעדען טאג א בילד, זיי וועלען ניט האבען קיין אונטערשריפטען אונטער זיך און די לעזער וועלען דארפען טרעפען, וועלכען אידישען טיפ, דאס בילד שטעלט פאר.

ווען אלע בילדער וועלען אבגעדרוקט ווערען, וועלען די לע־זער דארפען אריינשיקען זייערע בילדער, מיט די אונטערשריפ־טען, וועלכען אידישען טיפ, יעדעס בילד שטעלט פאר. פון די וואס וועלען אריינשיקען די ריכטיגע ענטפערס, וועלען 25 בע־קומען פרייזען א פראכטפאל געבונדענעם און אינטערעסאנטען בוך.

חתן כלה

זאלען דאס נעהמען אין אכט!

מעררידזש לייסענס

קאן מען קריגען אין אפיס פון

„אידישען זשורנאל"

נאטיס!

דיא יעניגע וואס וועלען דא נעהמען זייערע מעררידזש לייסענס וועלען קריגען געדרוקט א שעהנעם בעריכט פון זייער חתונה. פריי

בענוצט זיך מיט דיזע געלעגענהייט!

אדרעס פון דעם זשורנאל

67 עליזאבעטה סטריט 67